

הכתוב מדבר אלא במי שיש לו אב, ויצא גוי שאין לו אב.

ומקשינן: לענין מאי"אין לו אב"? (14)

אילימא לענין ירושה שאינו יורש את אביו, כי סתם מקום שנאמר בו אב, היינו לענין ירושה! (15)

והאמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יוחנן: גוי יורש את אביו דבר תורה, שנאמר: "כי ירושה לעשו" — שהיה גוי — נתתי את הר שעייר". (16)

יכול לא יהו הגויים נערכין, וישראל שאמר "ערך פלוני גוי עלי" לא יהא חייב!?

תלמוד לומר: "איש" דמשמע: כל מי שהוא קרוי "איש" ואפילו גויים.

ואם כן כך היה לנו לומר אף גבי נזיר: היות ונאמר "בני ישראל" דמשמע ולא גויים, נמעט את הגויים מהבאת קרבן נזירות, והיות ונאמר: "איש" נרבה את הגויים לאיסור יין וטומאה. (13)

ומשנינן: שאני הכא גבי נזיר דאמר קרא: "לאביו ולאמו לא יטמא", הרי למדנו שאין

אב, שאם לא כן אין שייך לשאול "למאי", וכאשר כן מבואר בפשוטו בגמרא יבמות סב א, ואף שאמרו ביבמות צג א "אין אב למצרי" היינו רק ביחס לבן גר שנתגייר, וכדפירש רש"י שם; ואולם הרמב"ן ביבמות שם, מפרש שאין אב למצרי, ואף שגוי יורש את אביו דבר תורה כמבואר כאן, היינו רק לענין זה.

15. נתבאר על פי התוספות.

16. א. בגמרא קדושין יח א הקשו על זה "ודילמא ישראל מומר [עשו] שאני, אלא מהכא "כי לבני לוט נתתי את ער ירושה".

ב. ראה ערכין יד א "עובד כוכבים וכו' לאו בני אחוזה נינהו", וב"רבינו גרשום" שם; וביבמות סב א אמרו על הגויים: אבל לענין נחלה דלאו בני נחלה נינהו, ופירש רש"י שם: "דבת כבן ובכור כפשוט, אבל ירושה נהגא בהו, כדאמרינן גוי יורש את אביו דבר תורה", [ואולם ראה שם בתוספות]; ולפי כל זה יש מקום עיון בדברי הגמרא כאן.

ג. אף שכאן חוזרת בה הגמרא מלימוד זה, מכל מקום בעמוד ב' שבה הגמרא מלימוד זה, ומיישבת את הקושיא.

נדרים ונדבות הרי הגוי חייב לשלם את נדרו, שאם לא כן, אלא הכוונה היא שאם נדר או נדב מקבלין הימנו, וכי אטו נאמר שכשאמר "ערך פלוני עלי" ובא לשלם את ערכו, אין מקבלין הימנו!?

אלא ודאי שבשאר נדרים הרי הוא מתחייב לשלם, ואילו כשאמר בלשון ערכין אינו מתחייב; והביאור בזה הוא כמו שפירש ב"אבני מלואים" [הובא בהערה 8, ראה שם], שהגוי אכן אינו עובר איסור אם אינו מקיים את נדרו, אבל מכל מקום חל עליו חיוב ממוני לקיים את נדרו.

13. א. ב"ארזי הלבנון" [אות ה] הביא מדברי האחרונים לתמוה: הרי בהמשך הסוגיא מבואר שגוי אינו בכלל טומאת מת, ואיך כתבו התוספות שהייתי אוסרו בטומאה! ? וראה מה שיישב בספר "ידי דוד" שהובא שם; ובשם בעל ה"קהלות יעקב" הביא לצדד לגרוס בדברי התוספות "תגלחת" במקום "טומאה".

ב. אף שכאן חוזרת בה הגמרא מדרשת "בני ישראל", מכל מקום בעמוד ב' שבה הגמרא ליישב את הלימוד מ"בני ישראל".

14. בפשוטו משמע מדברי הגמרא שגוי יש לו